

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดความผิดฐานลักทรัพย์¹

มณฑิตา พนาเวศร์²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดความผิดฐานลักทรัพย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดความผิดฐานลักทรัพย์ ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่า ความผิดฐานลักทรัพย์ กำหนดไว้ในพระอัยการลักษณะโจร ซึ่งเป็นเรื่องหนึ่งที่กำหนดไว้ในกฎหมายตราสามดวง และมีบัญญัติต่อมาในกฎหมายลักษณะอาญาจนถึงประมวลกฎหมายอาญาที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยการกำหนดความผิดฐานลักทรัพย์นี้มีแนวคิดสำคัญได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับนิติเศรษฐศาสตร์ เป็นการนำหลักการพื้นฐานด้านเศรษฐศาสตร์มาอธิบายกฎหมาย ภายใต้แนวคิดนี้ รัฐกำหนดความผิดทางอาญาเมื่อการกระทำนั้นสร้างต้นทุนให้มากกว่าประโยชน์สังคม และรัฐจะไม่กำหนดความผิดอาญาเมื่อการกระทำนั้นสร้างประโยชน์ให้กับสังคมมากกว่าต้นทุน³ แนวคิดเกี่ยวกับหลักความได้สัดส่วนของการลงโทษ ศาสตราจารย์ ดร. สุรสิทธิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล นักวิชาการด้านนิติศาสตร์ของไทยได้ให้แนวทางหรือมาตรวัดสัดส่วนของการลงโทษไว้ 3 ประการคือ⁴ (1) ให้ศาลพิจารณาว่าผู้กระทำได้กระทำความผิดที่รุนแรงเพียงใด (2) ทำการเปรียบเทียบกับคดีอื่นหมายถึง ให้ศาลพิจารณากำหนดโทษโดยเปรียบเทียบกับคดีอื่นว่า ในคดีอื่นมีความรุนแรงกว่าคดีที่ตัดสินนี้ ศาลลงโทษรุนแรงเพียงใด ซึ่งศาลควรจะลงโทษไม่เกินกว่าคดีดังกล่าว (3) ทำการเปรียบเทียบกับบทพิพากษาของศาลอื่นหมายถึง ให้ศาลพิจารณาว่าในคดีแบบเดียวกันนี้ในศาลอื่นลงโทษเพียงใด ซึ่งศาลควรจะลงโทษใกล้เคียงกันในคดีที่มีพฤติการณ์อย่างเดียวกัน แนวคิดเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ โดยข้อพิจารณาว่าการกระทำความผิดใดควรเป็นความผิดอันยอมความได้นั้น มีกรอบความคิดในทางนิติบัญญัติไว้ว่า “ความผิดอันยอมความได้” ควรมีลักษณะดังนี้⁵ (1) เป็นความผิดที่มีความเป็นอาชญากรรมน้อย (2) เป็นความผิดที่มีคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นเรื่องส่วนตัวอย่างมากที่พึงเคารพในเจตจำนงของผู้เสียหายหรือมีคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลโดยแท้ (3) เป็นความผิดที่มุ่งประสงค์จะคุ้มครองผู้เสียหายอย่างแท้จริง

¹ บทความนี้ เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชรินทร์ เทพสุเมธานนท์ และคณะกรรมการสอบคือผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรพรม อินทร์พริ้ง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทวัฒน์ เดชะมา

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (บางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ ปกป้อง ศรีสนิท, *กฎหมายอาญาชั้นสูง*, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563), หน้า 28.

⁴ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, “การศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการลงโทษ : หลักการลงโทษที่ได้สัดส่วนกรณีคดีอาญาพิเคราะห์,” *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์* 46, 4 (2560) : 908.

⁵ จุฬารัตน์ ะปะนัน, “ความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดอันยอมความได้,” *จุลนิติ* 7, 2(2553) : 151.

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดความผิดฐานลักทรัพย์ยังมีปัญหาหลายประการ สรุปได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหาแรก การกำหนดอัตราโทษให้สัมพันธ์กับมูลค่าของทรัพย์ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 กำหนดไว้ว่า ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท บทบัญญัติข้างต้น มีข้อพิจารณาว่า มิได้มีการนำมูลค่าของทรัพย์มาเป็นองค์ประกอบของความผิดฐานลักทรัพย์ด้วย เช่น การลักทรัพย์ที่มีมูลค่า 5,000 บาท กับการลักทรัพย์ที่มีมูลค่า 500,000 บาท ถึงแม้ผู้กระทำความผิดได้ไปชิงทรัพย์สินที่มีมูลค่าแตกต่างกันมาก แต่ผู้กระทำความผิดก็จะได้รับโทษตามมาตรา 334 คือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกินหกหมื่นบาทเหมือนกัน การที่มีได้กำหนดอัตราโทษให้สัมพันธ์กับมูลค่าของทรัพย์ดังกล่าว ส่งผลทำให้กลายเป็นมูลเหตุจูงใจที่ทำให้ผู้กระทำความผิดจะกระทำการลักทรัพย์ในมูลค่าที่สูงขึ้น เพราะไม่ว่าจะกระทำความผิดฐานลักทรัพย์เป็นมูลค่าเท่าใดก็ล้วนมีความเสี่ยงที่จะถูกจับกุมและถูกลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 นี้เท่ากัน ขณะที่หากหลบหนีจากการจับกุมไปได้ การลักทรัพย์สินที่มีมูลค่ามาก ก็ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ามากกว่าการลักทรัพย์สินที่มีมูลค่าน้อย การที่มีได้กำหนดอัตราโทษให้สัมพันธ์กับมูลค่าของทรัพย์ดังกล่าว อาจกลายเป็นมูลเหตุจูงใจที่ทำให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ที่มีมูลค่าที่สูงขึ้น

มูลค่าของทรัพย์เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นเพราะวัตถุประสงค์ของการลงโทษประการหนึ่งคือ ต้องการยับยั้งการกระทำความผิด หากโทษที่กำหนดไว้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษและไม่สอดคล้องกับแนวคิดอรรถประโยชน์ โดยเฉพาะการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ที่มีมูลค่าสูง เป็นการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทำให้ประชาชนต้องอยู่ด้วยความรู้สึกที่ไม่ปลอดภัยในทรัพย์สิน ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะปกป้องคุ้มครองประชาชนทั่วไปให้ได้รับความปลอดภัยในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ยังไม่สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนในการลงโทษโดยพิจารณาจากเหตุทางทฤษฎีที่เห็นว่า ผู้กระทำความผิดควรได้รับโทษเท่ากับความเสี่ยงที่เขาได้ก่อขึ้นกับสังคม หากความเสี่ยงเกิดขึ้นมาก ก็สมควรต้องถูกลงโทษหนักกว่า และหากสร้างความเสียหายน้อยกว่า ก็สมควรถูกลงโทษเบากว่า ที่สำคัญตามแนวคิดเกี่ยวกับนิติเศรษฐศาสตร์ เห็นว่า หากรัฐจะกำหนดให้ความผิดใดเป็นความผิดอาญาในกฎหมาย ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์และต้นทุน ภายใต้นโยบายเกี่ยวกับต้นทุนคาดหมายและผลประโยชน์คาดหมายของอาชญากร ซึ่งเห็นว่าอาชญากรส่วนมากจะมองการกระทำความผิดเป็นอาชญากรรมอย่างมีเหตุผล ในการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ถ้าประโยชน์ของการกระทำความผิดที่ได้รับคือการนำทรัพย์ไปขาย หากมีจำนวนมากกว่า ต้นทุนคาดหมาย อันหมายถึงอัตราโทษที่กำหนดไว้ ผู้กระทำจะมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดเนื่องจากมีความคุ้มค่า ขณะเดียวกัน หากผลประโยชน์ที่คาดหมายอันได้แก่ผลประโยชน์ที่ได้จากการนำทรัพย์นั้นไปขาย มีน้อยกว่าต้นทุนคาดหมาย คืออัตราโทษที่ได้รับหากถูกจับได้ ก็มีแนวโน้มว่าผู้กระทำจะไม่กระทำความผิด ดังนั้น การเพิ่มโทษในความผิดฐานลักทรัพย์ที่มีมูลค่าสูง จึงมีสาเหตุมา

จากแนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนคาตหมายและผลประโยชน์คาตหมายของอาชญากรรม เพื่อให้ต้นทุนคาตหมายนั้นสูงกว่าผลประโยชน์คาตหมายอันจะมีผลทำให้เป็นการยับยั้งการกระทำความผิด

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า สมควรที่จะกำหนดให้การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ที่มีมูลค่าสูง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเพิ่มขึ้น โดยการลักทรัพย์ที่มีมูลค่าสูงก็ไม่ควรกำหนดโทษเกินกว่าอัตราสูงสุดของบทเพิ่มโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 335 เพื่อให้การกระทำความผิดได้สัดส่วนกับการลงโทษ และสอดคล้องกับบทกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ที่กำหนดบทลงโทษของการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ไว้เป็นเวลา 5 ปี ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ควรกำหนดให้การลักทรัพย์ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 750,000 บาท ขึ้นไป ถือว่าเป็นการลักทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง โดยเทียบสัดส่วนกับอัตราโทษในความผิดฐานลักทรัพย์ที่มีมูลค่าสูงของสหรัฐอเมริกาที่บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุก 5 ปีพบว่า หมายถึงการลักทรัพย์ที่มีมูลค่าไม่เกิน 20,000 ดอลลาร์

ประเด็นปัญหาที่สอง การลักทรัพย์จากบุคคลบางประเภท ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับเหตุการณ์ของความผิดฐานลักทรัพย์ ได้กำหนดให้การลักทรัพย์จากบุคคลบางประเภท ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษสูงขึ้น เช่น การลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท เป็นต้น อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากนายจ้างแล้วมิได้กำหนดให้การคุ้มครองแก่บุคคลใดๆ เป็นการเฉพาะ ทั้งที่บุคคลบางประเภทที่มีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของการลักทรัพย์ได้โดยง่ายกว่าบุคคลอื่น เช่น ผู้สูงอายุ ซึ่งผู้โดยทั่วไปมักอาศัยอยู่ในบ้านตามลำพังในช่วงกลางวัน และเป็นวัยที่มีความเชื่อใจบุคคลอื่น จึงตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดได้ง่าย

ในปัจจุบันมีผู้สูงอายุตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์เป็นจำนวนมาก เช่นที่จังหวัดบุรีรัมย์พบว่า มีหญิงคนหนึ่งตระเวนลักทรัพย์โดยเป้าหมายได้แก่ ผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยในบ้านพักอาศัยตามลำพังโดยก่อเหตุมากกว่า 10 คดีก่อนการถูกจับกุม กรณีนี้มีภรรยาคนหนึ่งตระเวนหาเหยื่อที่เป็นผู้สูงอายุอาศัยอยู่บ้านพักอาศัยตามลำพัง โดยใช้อุบายเข้าไปชักถามพูดคุยโดยอ้างว่ารู้จักกับบุตรหลานของผู้สูงอายุแล้วอาศัยช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุไม่ทันระวังก่อเหตุลักทรัพย์แล้วหนีไป ทั้งนี้ ผู้สูงอายุเป็นวัยเปราะบางมีความสามารถในการป้องกันตัวเองน้อย มีความเชื่องช้า เชื่อคนง่าย และมีทรัพย์สินติดตัวที่บุตรหลานมอบไว้ให้ จึงตกเป็นเหยื่อของการลักทรัพย์โดยง่าย แต่ประมวลกฎหมายอาญาของไทยให้การคุ้มครองแก่ผู้สูงอายุไว้เป็นการเฉพาะ เฉพาะกรณีการถูกทอดทิ้ง ตามมาตรา 307 บัญญัติไว้ว่า ผู้ใดมีหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามสัญญาต้องดูแลผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้เพราะอายุ ความป่วยเจ็บ กายพิการหรือจิตพิการ ทอดทิ้งผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้นั้นเสียโดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่กลับมิได้กำหนดให้การคุ้มครองผู้สูงอายุเกี่ยวกับการลักทรัพย์เอาไว้แต่ประการใด การกำหนดให้การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ต่อผู้สูงอายุนั้น สอดคล้องกับทฤษฎีการกำหนดโทษทางอาญาที่เห็นว่า การกำหนดโทษทางอาญาในความผิดฐานใดนั้น ต้องเห็นว่าการกระทำนั้น ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างไร หรือมีผลกระทบ

ในวงกว้าง และไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดมาบังคับได้อย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอแล้ว จึงควรมีการกำหนดให้การกระทำความผิดต่อผู้สูงอายุต้องได้รับโทษหนักขึ้น เพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งมิให้ผู้กระทำความผิดคิดจะกระทำความผิดต่อผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผู้เปราะบางและสมควรได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การให้ความคุ้มครองแก่ผู้สูงอายุ ในความผิดฐานลักทรัพย์นั้นยังมีความจำเป็น โดยสมควรให้การลักทรัพย์ผู้สูงอายุเป็นบทเพิ่มโทษของความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 ดังเช่น การลักทรัพย์นายจ้าง โดยผู้สูงอายุหมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป

ประเด็นปัญหาที่สามเกี่ยวกับการกำหนดให้การลักทรัพย์ในบางเงื่อนไขให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 71 บัญญัติไว้ความว่า ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึง มาตรา 336 วรรคแรก และมาตรา 341 ถึงมาตรา 364 นั้น ถ้าเป็นการกระทำที่สามมิกระทำความต่อภริยา หรือภริยากระทำต่อสามี ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ ถ้าเป็นการกระทำที่ผู้บุพการีกระทำต่อผู้สืบสันดาน ผู้สืบสันดานกระทำต่อผู้บุพการี หรือพี่หรือน้อยร่วมบิดามารดาเดียวกันกระทำต่อกัน แม้กฎหมายมิได้บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ก็ให้เป็นความผิดอันยอมความได้ และนอกจากนั้นศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย ถือเป็นการผิดอาญาแผ่นดินที่ไม่สามารถยอมความกันได้ ไม่ว่ามูลค่าของทรัพย์ที่ทำการลักนั้นจะมีมูลค่ามากหรือน้อยก็ตาม แต่บทบัญญัติข้างต้น ได้บัญญัติให้ความผิดฐานลักทรัพย์ในบางเงื่อนไข กล่าวคือ เป็นกรณีที่ผู้บุพการีกระทำต่อผู้สืบสันดาน ผู้สืบสันดานกระทำต่อผู้บุพการี หรือพี่หรือน้อยร่วมบิดามารดาเดียวกันกระทำต่อกันให้เป็นความผิดอันยอมความได้ การที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น ก็เนื่องจากการรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวเอาไว้ หากไม่มีช่องทางในการลดหย่อนผ่อนโทษเลยอาจส่งผลทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวเกิดความร้าวฉาน อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อพิจารณาถึงเงื่อนไขอื่นๆ เช่น การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ที่มีมูลค่าเพียงเล็กน้อย ที่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะมากนัก เป็นต้น

ในสังคมไทย การลักทรัพย์ที่มีมูลค่าน้อยนั้นเกิดขึ้นหลายครั้ง เช่น เด็กอายุ 16 ปี ลักขาลาเปาจำนวน 1 ลูกของนายจ้างขณะทำงานในห้างสรรพสินค้าที่มีข้อกำหนดให้ต้องทิ้งอาหารที่ขายไม่หมด แต่เนื่องจากฐานะของครอบครัวของเด็กยากจน จึงเกิดความเสียดายอาหารและเห็นว่าเป็นของที่ต้องทิ้งอยู่แล้วจึงแอบขโมยขาลาเปาดังกล่าวกลับบ้าน คดีการลักทรัพย์ที่เป็นขาลาเปาจำนวน 1 ลูกนี้ได้ก่อให้เกิดข้อถกเถียงในสังคมโดยมีความคิดเห็นแบ่งเป็นหลายฝ่าย บ้างเห็นว่าการกระทำของเด็กครบองค์ประกอบของการกระทำความผิดอาญาแล้ว ดังนั้น ควรดำเนินคดีอย่างเด็ดขาด เพราะการลักทรัพย์นั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่ควรกระทำ ไม่ว่ามูลค่าของทรัพย์จะเป็นราคาเท่าใดก็ตาม และหากมีบุคคลใดที่กระทำความผิดฐานลักทรัพย์แล้วไม่ถูกลงโทษ ก็อาจทำให้ผู้นั้นเกิดความย่ามใจแล้วกระทำความผิดซ้ำหลายครั้ง กลายเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัยได้ ดังเช่น กรณีของหญิงคนหนึ่งในจังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้กระทำการลักทรัพย์ที่เป็นนมกล่องจำนวน 3 กล่อง มูลค่า 39 บาท ในร้านสะดวกซื้อแห่งหนึ่ง โดยอ้างว่าจะนำไปเลี้ยงบุตร แต่บุตรของหญิงรายดังกล่าวมิใช่เด็กทารก แต่เป็นบุตรที่มีอายุ 15 ปี แล้ว และหญิงรายดังกล่าวได้เคยกระทำความผิดมาแล้วหลายครั้ง แต่

เจ้าของร้านสะดวกซื้อเห็นว่าทรัพย์สินที่ทำการลักนั้นมีมูลค่าน้อย หากมีการดำเนินคดีกับหญิงรายดังกล่าวก็เกรงว่า หญิงรายดังกล่าวจะได้รับโทษที่รุนแรงเกินไป จึงไม่เอาเรื่อง เมื่อไม่ถูกแจ้งความดำเนินคดีทำให้หญิงรายดังกล่าวเกิดความขมใจแล้วมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยการกระทำความผิดลักทรัพย์ในครั้งนี้เป็นการกระทำความผิดซ้ำครั้งที่ 4 แสดงให้เห็นว่าหญิงรายดังกล่าวกระทำความผิดลักทรัพย์จนเป็นนิสัยแล้ว ด้วยเหตุนี้ กฎหมายจึงกำหนดให้ความผิดฐานลักทรัพย์ที่ไม่เข้าองค์ประกอบของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 71 เป็นความผิดต่อแผ่นดินที่ไม่อาจยอมความได้ ก็เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้มีผู้ใดกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ และมีความเชื่อว่าการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์นั้นจะกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการก่ออาชญากรรมอื่นที่ร้ายแรงมากกว่านั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ในอีกด้านหนึ่งเห็นว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายมุ่งเอาผิดกับผู้ที่มีเจตนาลักทรัพย์อย่างแท้จริง แต่ในคดีของเด็กอายุ 16 ลักษณะอาชญากรรมของนายจ้างนี้เห็นว่า ทรัพย์สินที่เด็กลักไปนั้น นายจ้างมีความประสงค์จะทิ้งอยู่แล้ว การเอาทรัพย์สินนั้นมาก็เนื่องมาจากความเสียดาย มิได้มีเจตนาที่จะลักทรัพย์ของนายจ้างแต่ประการใด อีกทั้งยังเห็นว่า การนำตัวผู้ที่กระทำการลักทรัพย์ที่เป็นชาลาเปาเพียง 1 ลูก มูลค่าเพียง 10 บาทไปจำคุก สังคมก็ได้ประโยชน์ใดๆ เพราะบุคคลดังกล่าวมิได้เป็นผู้เลวร้ายโดยสันดาน ถึงแม้ศาลจะพิพากษาให้รอลงอาญา แต่ก็ไม่ควรให้บุคคลดังกล่าวต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจนเป็นเหตุให้มีคดีอาญาติดตัว

การลักทรัพย์ที่มีมูลค่าน้อย เป็นความผิดที่มีความเป็นอาชญากรรมน้อย ซึ่งหากนำบุคคลที่กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในฐานะความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท ซึ่งศาลยอมใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษให้ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความเสียหายของการกระทำความผิดแล้ว แม้ศาลจะมีได้กำหนดให้รอลงอาญา ศาลอาจพิจารณากำหนดโทษจำคุกกระยะสั้นๆ ซึ่งอาจส่งผลเสียมากกว่าผลดี เช่น บุคคลนั้นจะกลายเป็นผู้มีคดีอาญาติดตัว กลายเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตในสังคม ส่งผลกระทบต่อโอกาสในการเข้าทำงาน และการเข้าไปอยู่ในเรือนจำ เป็นการสร้างโอกาสให้ผู้กระทำความผิดเข้าไปทำความรู้จัก มีสังคมกับผู้กระทำความผิดอื่นที่ร้ายแรงกว่า เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน จนกลายเป็นอุปสรรคที่ไม่อาจจะแก้ไขทำให้บุคคลที่กระทำการลักทรัพย์มูลค่าน้อยดังกล่าวให้กลับตนเป็นคนดีได้ นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดต้นทุนในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งไม่คุ้มค่ากับการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ที่มีมูลค่าน้อย

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ควรมีการกำหนดให้การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ที่มีมูลค่าน้อยซึ่งมีมูลค่าไม่เกิน 4,000 บาท ให้เป็นความผิดอันยอมความได้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ โดยนำบทกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและกฎหมายของสหรัฐอเมริกามาใช้เป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายและมูลค่าของทรัพย์สินที่สมควรกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้ดังกล่าว

จากการศึกษาค้นคว้า ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดความผิดฐานลักทรัพย์ โดยผลจากการศึกษาในประเด็นดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

1) ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดอัตราโทษให้สัมพันธ์กับมูลค่าของทรัพย์

(1) ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 จากเดิมที่บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 334 ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

โดยเพิ่มวรรคสอง มาตรา 334 โดยใช้ถ้อยคำดังต่อไปนี้

“การกระทำความผิดตามวรรคแรก หากทรัพย์นั้นเป็นทรัพย์ที่มีมูลค่าสูง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท”

ทั้งนี้ เพื่อให้บทบัญญัติมาตรา 334 มีประสิทธิภาพในการระงับยับยั้งการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์และสอดคล้องกับกฎหมายนานาประเทศมากยิ่งขึ้น

(2) ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการออกข้อบังคับของประธานศาลฎีกา โดยมีการกำหนดให้การลักทรัพย์ที่มีมูลค่าสูงตามมาตรา 334 วรรคสอง หมายถึง ทรัพย์ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 750,000 บาทขึ้นไป

ทั้งนี้ การกำหนดให้มูลค่าของทรัพย์ในรูปแบบของข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ก็เพื่อให้ง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขมูลค่าดังกล่าวให้สอดคล้องกับรายได้ของประชากรของประเทศ เพราะหากมีการกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาจะทำให้ยากต่อการแก้ไข ทำให้ไม่ทันต่อเหตุการณ์ที่สมควรนำบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมาใช้

2) ปัญหาเกี่ยวกับการลักทรัพย์จากบุคคลบางประเภท

ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 วรรคแรก จากเดิมที่บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 335 ผู้ใดลักทรัพย์

(1) ในเวลากลางคืน

(2) ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุเหตุทุกภัยแก่รถไฟหรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสาร หรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกันหรืออาศัยโอกาสที่มีเหตุเช่นนั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวอันตรายใด ๆ

(3) โดยทำอันตรายถึงแก่ชีวิตสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ หรือโดยผ่านสิ่งเช่นว่านั้นเข้าไปด้วยประการใด ๆ

(4) โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้อำนาจให้เป็นทางคนเข้า หรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้

(5) โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้

(6) โดยลงว่าเป็นเจ้าพนักงาน

(7) โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

(8) ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะที่คนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้น ๆ

(9) ในสถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือในขบวนยานสาธารณะ

(10) ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

(11) ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง

(12) ที่เป็นของผู้มีอาชีพกิจกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์ หรือเครื่องมืออันมิไว้สำหรับประกอบกิจกรรมหรือได้มาจากการกิจกรรมนั้น

โดยเพิ่ม (13) โดยใช้ถ้อยคำดังต่อไปนี้

(13) ที่เป็นของผู้สูงอายุ หรือที่อยู่ในความครอบครองของผู้สูงอายุ

ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้สูงอายุจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการ ลักทรัพย์ ซึ่งถือว่าเป็นผู้เปราะบาง ตกเป็นเหยื่อได้ง่าย เพื่อให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเพิ่มขึ้น

3) ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดให้การลักทรัพย์ในบางเงื่อนไขให้เป็นความผิดอันยอมความได้

(1) ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการเพิ่มเติมมาตรา 334 วรรคสาม โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

มาตรา 334 วรรคสาม “ความผิดตามมาตรา 334 วรรคแรก หากทรัพย์นั้นมีราคาไม่เกิน 4,000 บาท เป็นความผิดอันยอมความได้”

ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในความผิดฐานลักทรัพย์โดยเฉพาะกรณีทรัพย์สินดังกล่าวมีมูลค่าน้อย มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ปกป้อง ศรีสนิท, กฎหมายอาญาชั้นสูง, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563), หน้า 28.

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, “การศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการลงโทษ : หลักการลงโทษที่ได้สัดส่วนกรณีคดียาเสพติดให้โทษ,” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 46, 4 (2560) : 908.

จุฬารัตน์ ยะปะนัน, “ความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดอันยอมความได้,” จุลนิติ 7, 2(2553) : 151.